

ผลของกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์
รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต ต่อพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจ
ความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา

Effects of a Teaching Program Integrated with Humanized Nursing Care
Theory in Mental Health Problems Practicum on Humanized Nursing Care
among Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing, Yala

เปรมฤดี ดำรงค์^{*}, ผุสณีย์ แก้วมณี¹, ศุภวรรณ สีแสงแก้ว¹ และ ชัยณรงค์ อาจอาสา¹

Preamrudee Damruk^{*}, Pootsanee Keawmanee¹, Supawan Srisangkaew¹ and Chainarong Artarsa¹
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลองมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ก่อนและหลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต ศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 71 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 4 ของฝึกปฏิบัติการพยาบาล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชุดประกอบด้วย 1) กิจกรรมสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต จำนวน 6 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที ในสัปดาห์ที่ 1, 2 และ 3 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ เครื่องมือทั้งสองชุด ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ .67-1.00 มีค่าความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติ Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ หลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=26.75^*$, $p=0.01$)

กิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลบุคคล ที่มีปัญหาทางจิตที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ สามารถนำไปใช้พัฒนาพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

คำสำคัญ: ทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์, กิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติ, ทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์, รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต

^{*}ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: petphrom@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 080-7025550)

Abstract

This one-group pretest-posttest quasi-experimental research aimed to compare the effects of a teaching program with integration of humanized nursing care theory on humanized nursing care among nursing students while taking Mental Health Problems Practicum course. Participants were 71 third-year nursing students who were studying at Borommarajonani College of Nursing, Yala in academic year 2016. Research instrument was an assessment of humanized nursing care behavior for psychiatric patients. The instrument was developed by researcher. Validity was verified by 3 experts (IOC= .80). Its reliability was tested using Cronbach's alpha coefficient yielding a value of .89. Data were collected at week 1 and 3 of taking mental health problems practicum course among the nursing students, and were analyzed using descriptive statistics and paired t-test.

The Results revealed that after receiving the program, mean score of the nursing students' behavior in humanized care was statistically significant higher than before receiving the program ($t=26.75^*$, $p 0.01$). Therefore, the developed teaching program should be used by other nursing colleges in order to promote humanized nursing care in mental health practicum of students.

Keywords: Humanized Nursing Care, Humanized Nursing Theory, Mental Health Problems Practicum, Nursing Students, Teaching Program

บทนำ

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา เน้นการจัดการเรียนการสอนการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (Humanistic Care) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางการพยาบาลมาตั้งแต่ยุคของมิสฟอเรนซ์ ไนติงเกิล ที่เป็นต้นแบบของพยาบาลทั่วโลก การพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (Humanistic Nursing) มีพื้นฐานของการพยาบาลที่เน้นการให้เกียรติในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เอาใส่ใจ เข้าใจและเห็นอกเห็นใจในความทุกข์ รับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการและให้อิสระในการตัดสินใจของผู้รับบริการสื่อสารและให้การพยาบาลด้วยความเข้าใจต่อการเจ็บป่วย (Trumikaborworn, 2016) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการค้นพบแนวคิดในพัฒนาการบริการพยาบาลในปัจจุบัน หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนจึงมีการปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทด้านสุขภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงด้วย โดยเฉพาะหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก เน้นการพยาบาลแบบองค์รวมอย่างเอื้ออาทรด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และวิทยาลัยได้นำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร (Boromarajonani Nursing College, yala, 2016)

การพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์นั้น Paterson, & Zderad (2007) ผู้พัฒนาทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ได้อธิบายไว้ว่า “การพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์เป็นการพยาบาลที่มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้รับบริการเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถดำเนินวิถีชีวิตตามธรรมชาติของความเชื่อ เน้นการให้คุณค่าและยอมรับในความเป็นบุคคลที่มีความต้องการพื้นฐานที่แตกต่างกัน พยาบาลสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติของการปฏิบัติการพยาบาล” ซึ่งการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์นั้นมีความเป็นพลวัต (dynamic) การพยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการการพยาบาลของบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูล

ความต้องการของบุคคลนั้นได้รับจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลและผู้รับบริการ ที่มีการใช้การสะท้อนคิด (Reflection) และวิธีการสนทนา (Dialogue) เป็นเครื่องมือสำหรับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการการพยาบาล ดังนั้นการพยาบาลจึงเป็นความสามารถของพยาบาลที่ร่วมกับผู้รับบริการในการก้าวข้าม หรือเผชิญกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพหรือความทุกข์ทรมาน ตามที่ผู้รับบริการเป็น (Being) ก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็น (Becoming) ตามศักยภาพของผู้รับบริการแต่ละบุคคล กระบวนการเผชิญกับสถานะที่เป็นโดยใช้กระบวนการสนทนา ทำให้พยาบาลและผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ และเจริญงอกงามไปด้วยกัน จะเห็นได้ว่ากระบวนการสนทนาทำให้การพยาบาลมีความเฉพาะ ตอบสนองต่อความหลากหลาย ในการปฏิบัติการพยาบาลในสาขาต่าง ๆ และทันสมัยต่อรูปแบบของการพยาบาลที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ตามทฤษฎีนี้มี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง การเปิดใจกว้าง การเห็นอกเห็นใจ การดูแล การสัมผัส ความเข้าใจ ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ การยอมรับ การยอมรับตนเองและการสื่อสารอย่างเข้าใจ การนำทฤษฎีไปใช้ในการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต สามารถช่วยเยียวยาฟื้นฟูเรื่องราวที่มีความขัดแย้ง ช่วยบำบัดรักษาความเชื่อพื้นฐานที่จำเป็นความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และมีความหวัง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kogstad, Ekeland, Hummelvoll, 2011).

การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาพยาบาล เพราะเป็นการนำความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ภาคทฤษฎีไปประยุกต์ใช้จริงกับการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วย โดยมีอาจารย์พยาบาลเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ดูแล สนับสนุนและสอนภาคปฏิบัติให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และมีทักษะการปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งการส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพตามธรรมชาติอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการพยาบาล การเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ การแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของสังคมวัฒนธรรม (Wongkongkathep.S, 2007) ดังนั้นการสอนนักศึกษาให้มีพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติการพยาบาล เนื่องจากการพยาบาลนั้นเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างพยาบาลกับผู้รับบริการ จะมีสุขภาพและลดภาระงาน (Trumikaborworn, 2016) การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีปัจจัยส่งเสริมการมีพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ คือ การจัดการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริง การเป็นแบบอย่างของอาจารย์พยาบาล (Kunlaka & Uraiwan, 2013) ที่เน้นการเปิดใจรับฟังที่สามารถติดตามเรื่องราว ความคิดและความรู้สึกของผู้รับบริการจนเข้าใจข้อจำกัดของผู้ป่วย ยอมรับความจริงเกี่ยวกับผู้ป่วย ไม่ตำหนิผู้ป่วย ทำให้ได้ความจริง มองเห็นคำแนะนำที่ไม่เกิดประโยชน์ และปรับแนวทางการให้บริการ (Prombuasri, Intana, Srimahunt, Meebunmak, 2015) กิจกรรมกัมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ช่วยให้พยาบาลมีความเข้าใจและยอมรับในความเป็นบุคคลของผู้รับบริการ และผู้รับบริการจะได้รับการพยาบาลที่สอดคล้องกับความต้องการและครอบคลุมเป็นองค์รวม

การสอนภาคปฏิบัติพยาบาลด้วยการสร้างประสบการณ์ให้นักศึกษาได้สัมผัสความรู้สึกที่ดี เกิดความรู้สึกรักเมตตา ได้ฟังเรื่องของความดี ความทุกข์ความยากลำบากของผู้ป่วย การสื่อสารและการรับฟังอย่างตั้งใจ การส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพที่ดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี การเห็นอกเห็นใจ ทำให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการเรียนรู้และสอนเพิ่มเติมตามกิจกรรมที่ออกแบบไว้ในแต่ละขั้นตอน การฝึกทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง เกิดการพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ (Trumikaborworn, 2016) การ

เรียนรู้ด้วยประสบการณ์การพยาบาล ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ร่วมกับการคิดไตร่ตรอง โดยการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดผู้เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่าง และหลากหลาย เชื่อมโยงต่อยอดจากความรู้ที่มีอยู่เดิมและประยุกต์ใช้กับผู้รับบริการได้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ มีความเชื่อมั่นต่อศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการ ด้วยการแสดงถึงการยอมรับ ให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของมนุษย์ของผู้รับบริการ (Peres, Barbosa, & Silva, 2001)

การปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต เป็นการออกแบบการจัดการฝึกปฏิบัติบุคคลที่มีปัญหา ด้านสุขภาพจิตที่มีปัญหาซับซ้อนและการเจ็บป่วยที่มีอาการไม่ไว้วางใจผู้อื่น การไม่สามารถสื่อสารบอกการเจ็บป่วย การรู้กาลเวลา สถานที่ บุคคล การรับรู้ต่อโลกตามความเป็นจริง การสื่อสารเพื่อบอกความต้องการจึงเป็นความยากที่จะเข้าใจความต้องการการพยาบาลของผู้รับบริการ นักศึกษาและพยาบาลจะต้องใช้ทักษะการฟัง การสังเกตและการใช้เทคนิคการสื่อสารกับผู้รับบริการอย่างตั้งใจ ใส่ใจต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้รับบริการที่เป็นบุคคลที่มีปัญหาทางจิต หลังจากที่ได้รับบริการได้รับการฟื้นฟูและเยียวยาทางจิต ช่วยให้ผู้คนที่จิตใจที่เข้มแข็งขึ้น (Kogstad, Ekeland, Hummelvoll, 2011) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต เป็นการนำองค์ประกอบของทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และ กิจกรรมการฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตมาวิเคราะห์เนื้อหาออกแบบ การจัดการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตบูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ 9 ประการ คือ การตระหนักรู้ในตนเอง การเปิดใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ การยอมรับ การยอมรับตนเองและการสื่อสารอย่างเข้าใจ โดยการดูแลนั้นรวมอยู่ในการปฏิบัติการพยาบาลปกติ ส่วนการสัมผัสนั้นอาจมีความเสี่ยงต่อการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชบางรายขณะที่มีอาการทางจิต จึงไม่นำการสัมผัสมาใช้กิจกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ นำทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และกิจกรรมการพยาบาลของรายวิชามาจัดกลุ่มเนื้อหาที่เหมือน และใกล้เคียงมาเชื่อมโยงกับ กิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้เชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต

การสอนภาคปฏิบัติด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ เป็นกิจกรรมการสอนที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงเน้นการสร้างประสบการณ์ที่เป็นจริงให้กับนักศึกษาได้เรียนรู้อย่างเข้าใจลึกซึ้งด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ คณะผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาผลของกิจกรรมสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตต่อพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา

วัตถุประสงค์วิจัย

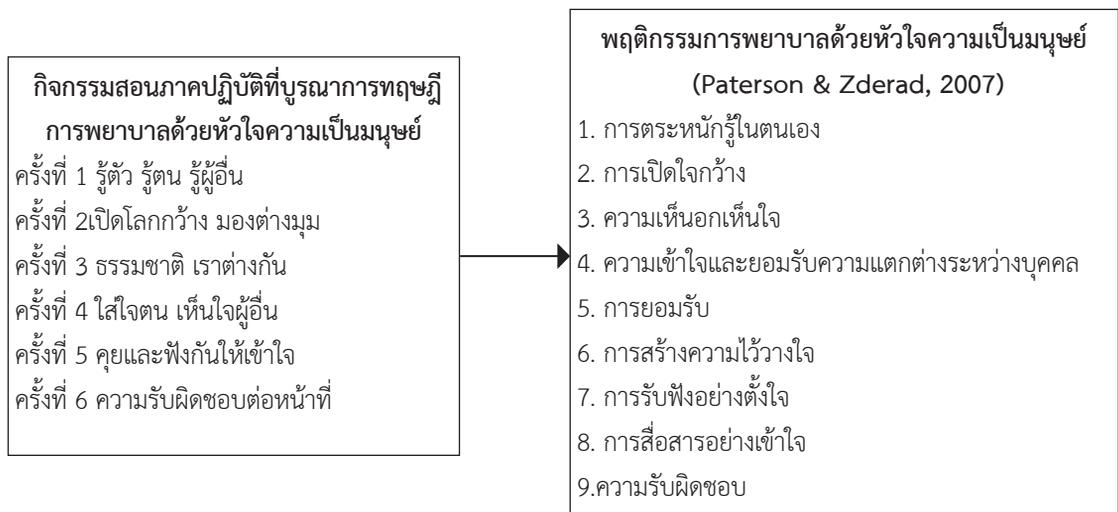
เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ก่อนและหลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต

สมมติฐานวิจัย

ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา หลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ก่อนและหลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต โดยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของ Paterson & Zderad (2007) ในการกำหนดกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติแบบบูรณาการ ซึ่งสามารถพัฒนาพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์โดยการสร้างประสบการณ์ตรง ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest - Posttest Design

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชา ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต จำนวน 71 คน

กลุ่มตัวอย่าง ศึกษาจากกลุ่มประชากร นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชา ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต จำนวน 71 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของ Paterson, & Zderad (2007) ประกอบด้วยกิจกรรมการสอนทั้งหมด 6 ครั้ง โดยกำหนดให้ผู้สอน ๆ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 เรื่อง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ดังนี้

ครั้งที่ 1 รู้ตัว รู้ตน รู้ผู้อื่น

ครั้งที่ 2 ธรรมชาติ เราต่างกัน

ครั้งที่ 3 เปิดโลกกว้าง มองต่างมุม

ครั้งที่ 4 ใส่ใจตน เห็นใจผู้อื่น

ครั้งที่ 5 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ครั้งที่ 6 คุยและฟังกันให้เข้าใจ

กิจกรรมการสอน ได้ผ่านการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน มีค่าดัชนีเชิงเนื้อหา (Item Objective Congruence Index: IOC) เท่ากับ .67-1.00 และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย เพื่อประเมินกิจกรรมการสอน ความเป็นปรนัย ความเข้าใจของภาษาและความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาแก้ไขให้มีความชัดเจนมากขึ้น

2. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของ Paterson, & Zderad (2007) 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การเปิดใจกว้าง 3) ความเห็นอกเห็นใจ 4) ความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) การยอมรับ 6) การสร้างความไว้วางใจ 7) การรับฟังอย่างตั้งใจ 8) การสื่อสารอย่างเข้าใจ และ 9) ความรับผิดชอบ จำนวน 45 ข้อ คะแนนเต็ม 90 คะแนน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 2 หมายถึง สามารถสังเกตการแสดงพฤติกรรมได้ชัดเจน

คะแนน 1 หมายถึง สามารถสังเกตการแสดงพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน

คะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถสังเกตเห็นการแสดงพฤติกรรมได้

แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา ได้ผ่านการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ .67-1.00 และได้แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาที่หมอนเวียนฝึกปฏิบัติรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตเป็นรายกลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน ณ หอผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลยะลา ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2559 - 30 กรกฎาคม 2560 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ชี้แจงนักศึกษาให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัยและจริยธรรมในการวิจัย
2. ผู้วิจัยร่วมสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต และสังเกตพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสัปดาห์ที่ 1 (Pre test) ของการฝึกปฏิบัติ
3. อาจารย์ผู้สอนสอนภาคปฏิบัติในวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต โดยใช้คู่มือการสอนภาคปฏิบัติที่เน้นการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในการเตรียมสอนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่เน้นการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และสอนตามตามร่างการฝึกปฏิบัติ
4. ผู้วิจัยร่วมสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต และสังเกตพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสัปดาห์ที่ 4 (Post test) ของการฝึกปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยการหาค่าร้อยละ และเปรียบเทียบพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาก่อนและหลังทดลองด้วยสถิติ Paired t-test

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ตามเอกสารหมายเลข BCNY 021/2559

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปกลุ่มประชากรที่ศึกษา จำนวน 71 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.14 เพศชาย ร้อยละ 9.86
2. พฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ก่อนและหลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

ตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต

ผลการทดลอง	N	คะแนนเต็ม	M	df	t
ก่อนได้รับกิจกรรมการสอนฯ	71	90	35.97	70	26.75*
หลังได้รับกิจกรรมการสอนฯ	71	90	41.77		

*P01

จากตาราง 1 พบว่า หลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

พฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา หลังได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการศึกษาอธิบายได้ว่า การบูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในการจัดกิจกรรมการสอนรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตทั้ง 6 ครั้ง สามารถพัฒนาพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

กิจกรรมการรู้ตัว รู้ตน รู้ผู้อื่น เป็นกิจกรรมการตระหนักรู้ในตนเอง เป็นกิจกรรมที่สอนหลังจากนักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่มบำบัดแล้ว ผู้สอนจะฝึกทักษะการรู้ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ของตนเองในขณะที่อยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้รับความรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล รู้ข้อดี ข้อบกพร่องของตนเองและบอกแนวทางในการพัฒนาตนเอง การยับยั้งหรือแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ การรับรู้ตนเอง เป็นการแสดงออกถึงการรู้ตัวของตนเอง บอกเล่าเรื่องการรับรู้ และความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นขณะนั้นได้ ซึ่งกิจกรรมการรู้ตัว รู้ตน รู้ผู้อื่น เป็นการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง ซึ่ง Good (1973) อธิบายว่า “กระบวนการเกิดความตระหนักเป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือรับสัมผัสสิ่งเร้าแล้ว จะเกิดการรับรู้ เมื่อรับรู้ขึ้นไปก็จะเข้าใจในสิ่งเหล่านั้น คือ การเกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ มีความรู้ในสิ่งนั้นแล้วนำไปสู่การตระหนักรู้ ทั้งความรู้และการตระหนักรู้ต่างก็จะนำไปสู่การกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลตามสิ่งเร้า” ดังนั้นกิจกรรมการสอนเป็นสิ่งเร้าที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา

กิจกรรมการเปิดโลกกว้าง มองต่างมุม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาเปิดใจกว้าง ช่วยให้มีนักศึกษายอมรับและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้สอนใช้ภาพและกรณีศึกษาในหอผู้ป่วยแล้ว ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อภาพ หรือต่อพฤติกรรมของผู้รับบริการ ซึ่งนักศึกษาจะแสดงความคิดเห็น และมุมมองที่แตกต่างกันตามประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่ผู้สอนสามารถชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล การเข้าใจผู้รับบริการนักศึกษาจึงต้องใช้ทักษะการสังเกต การรับฟังผู้รับบริการ ผู้ร่วมงานอย่างตั้งใจ ไม่ตัดสินผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็น และการตัดสินใจที่แตกต่างของผู้รับบริการ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน บุคลากร และผู้รับบริการ ดูแลผู้รับบริการได้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ โดยมีพฤติกรรมการพูดและแสดงออกต่อผู้รับบริการทางบวกหรือสร้างสรรค์ ซึ่งนักจิตวิทยาากลุ่มทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาเชื่อว่า การอบรมสั่งสอนของครูอาจารย์ และการจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้ความคิด ในแง่มุมมองผู้อื่น การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติตนต่อผู้อื่น เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการเข้าใจความ รู้สึกของผู้อื่น และยังพบว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยช่วยให้ลดการยึดตนเองเป็น ศูนย์กลาง และพัฒนาความสามารถในการเข้าใจความ รู้สึกได้ (Coatrakul, 2010) ดังนั้นกิจกรรมเปิดโลกกว้าง มองต่างมุม จึงเป็นการพัฒนาความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและช่วยให้มีพฤติกรรมกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษา

กิจกรรม ธรรมชาติ เราต่างกัน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ความแตกต่างตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ผู้สอนเชื่อมโยงให้นักศึกษาตระหนักถึงความแตกต่างของผู้ป่วยแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน กิจกรรมนี้ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลรับฟังได้อย่างสงบ และจัดการกับความเครียดได้ เมื่อผู้รับ

บริการแสดงพฤติกรรมโกรธหรือก้าวร้าวดูแลหรือให้การพยาบาลผู้ป่วยได้ เมื่อผู้รับบริการการแสดงพฤติกรรมเสียใจ ร้องไห้ดูแลหรือให้การพยาบาลได้ เมื่อผู้รับบริการแสดงพฤติกรรมแยกตัวไม่พูดดูแลหรือให้การพยาบาลได้ เมื่อผู้รับบริการแสดงพฤติกรรมพูดมาก อารมณ์ครื้นเครง ดูแล หรือให้การพยาบาลได้ เมื่อผู้รับบริการแสดงพฤติกรรมพูดคนเดียว หูแว่ว ภาพหลอน กิจกรรมนี้เป็นการพัฒนาความเข้าใจและยอมรับพฤติกรรมที่เกิดจากอาการทางจิตของผู้รับบริการ การเข้าใจถึงอาการเจ็บป่วยที่ไม่อาจควบคุมตนเองได้ ก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ ช่วยลดการตัดสินผู้รับบริการ และวางแผนการพยาบาลที่เหมาะสมกับสภาพจริงของวิถีชีวิต (Kittiboonthawal, Chuencham, Korjedee, Sondee, Singraphai, 2013) และแสดงพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ หลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ของ De Fleur (1966) ที่กล่าวว่า บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ สภาพจิตวิทยา ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อแตกต่างกัน เนื่องจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ต่างกักัน

กิจกรรมการใส่ใจตน เห็นใจผู้อื่น เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากความใส่ใจต่อความรู้สึก และความต้องการของตนเอง ทั้งที่สามารถเปิดเผยได้และไม่สามารถเปิดเผยได้ เข้าใจและยอมรับความต้องการของตนเอง เช่น ต้องการความสะดวกสบาย ต้องการความรัก ต้องการการให้เกียรติ ต้องการการปฏิบัติดีจากผู้อื่น ความเกียจคร้าน ความเบื่อหน่าย ความเกลียดและอื่น ๆ หลังจากเข้าใจความต้องการของตนเองแล้ว ผู้สอนเชื่อมโยงถึงความต้องการของผู้อื่น รวมทั้งของผู้ป่วยก็มีความต้องการเช่นเดียวกัน เป็นการเชื่อมโยงให้เห็นธรรมชาติ ดังนั้นการปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษาสามารถเข้าใจและยอมรับพฤติกรรม โดยการสงบนิ่งและจัดการกับความผิดปกติกของผู้รับบริการที่มีความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและการกระทำของผู้รับบริการอย่างแท้จริงมีการสนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้รับบริการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ช่วยให้ผู้รับบริการสามารถช่วยเหลือตนเองอย่างเต็มที่ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถช่วยเหลือตนเองให้อยู่ในโลกของความเป็นจริงได้ ไม่ตำหนิผู้รับบริการเมื่อผู้รับบริการที่แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น การพูดคำหยาบ การแสดงออกทางเพศรับรู้ความรู้สึกของผู้รับบริการต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงบอกความรู้สึกของผู้รับบริการต่อสถานการณ์ที่ผู้รับบริการกำลังเผชิญ แสดงพฤติกรรมบอกถึงความเห็นอกเห็นใจ (การสื่อสาร การสัมผัส การพยักหน้า) สื่อสารช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยความเข้าใจความรู้สึกผู้ป่วยบอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อผู้ป่วย การพยาบาลที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจต่อความทุกข์ (Kittiboonthawal, Chuencham, Korjedee, Sondee, & Singraphai, 2013) และการสอนของอาจารย์ และการจัดสิ่งแวดล้อมให้ได้เรียนรู้ความคิดในแง่มุมมองของผู้อื่นการอยู่ร่วมกับการปฏิบัติต่อผู้อื่น เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Coatrakul, 2010)

กิจกรรมการคุยและฟังกันให้เข้าใจ เป็นกิจกรรมการเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้รับบริการด้วยการสื่อสารระหว่างพยาบาลกับผู้รับบริการ โดยหลังจากนักศึกษาได้ฝึกทักษะสร้างสัมพันธ์ภาพและใช้เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัดที่มีวัตถุประสงค์ ลักษณะการพูดคุยที่ให้เกียรติในความเป็นบุคคลของผู้ป่วย หลังจากนักศึกษาพูดคุยกับผู้ป่วยแล้ว ผู้สอนสะท้อนคิดการใช้เทคนิคการสื่อสารระหว่างนักศึกษา และผู้ป่วยเป็นรายบุคคล รวมทั้งการทวนสอบความเข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อคำพูดของผู้ป่วย การใช้เทคนิคการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้ป่วยได้บอกถึงความต้องการ การวิเคราะห์ความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วย เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการสื่อสารแบบสองทางทวนสอบข้อมูล เพื่อการเข้าใจตรงกัน (Clarify) ใช้เทคนิคการสื่อสารแบบทวนความ (Restating) แสดงพฤติกรรมทางกายที่แสดงถึงความเข้าใจตรงกัน เช่น พยักหน้า การตอบรับ ค่ะ ครับ

บอกผลของการสื่อสารที่สอดคล้องกับอาการเจ็บป่วยทางจิตของผู้ป่วยอย่างเข้าใจ บอกข้อมูลที่ได้อินจากผู้รับบริการพูดโดยไม่แปลความหมายแสดงการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ จับประเด็นจากการฟังผู้รับบริการทวนข้อมูลที่ได้จากการฟังเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสังเกตกิริยาการแสดงออกอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดฟังอย่างมีสติและอยู่กับปัจจุบัน เปิดใจรับฟัง สามารถติดตามเรื่องราว ความคิดและความรู้สึกของผู้รับบริการจนเข้าใจข้อจำกัดของผู้ป่วย ยอมรับความจริงเกี่ยวกับผู้ป่วย ไม่ตำหนิผู้ป่วยทำให้ได้ความจริง มองเห็นคำแนะนำที่ไม่เกิดประโยชน์และปรับแนวทางการให้บริการ (Prombuasri, Intana, Srimahunt, Meebunmak, 2015) ดังนั้นกิจกรรมการฟังเป็นการพัฒนาการเปิดใจกว้าง ความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การยอมรับ การสร้างความไว้วางใจ การรับฟังอย่างตั้งใจ และการสื่อสารอย่างเข้าใจ เป็นการพัฒนาพฤติกรรมที่สำคัญมากในการแสดงออกที่สำคัญของพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

กิจกรรมความรับผิดชอบต่อนานี้ เป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะความรับผิดชอบต่อนตนเองในการทำหน้าที่ตามบทบาทด้วยการเตรียมความรู้และปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ข้อมูลวิชาการ งานวิจัยการวางแผนการพยาบาลและปรับแผนการพยาบาลที่สอดคล้องกับผู้รับบริการปฏิบัติการพยาบาลและงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนครอบคลุมตามที่ได้รับมอบหมายการส่งงานที่รับผิดชอบตามที่กำหนดครบถ้วนพัฒนาตนเองด้านความรู้และการปฏิบัติการพยาบาลต่างกายด้วยเครื่องแบบนักศึกษาพยาบาล ในขณะที่ปฏิบัติการพยาบาลแนะนำตัวและบอกวัตถุประสงค์ในการบำบัดหรือการพยาบาลแสดงพฤติกรรม อารมณ์ ต่อผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอให้ข้อมูลที่จริงต่อผู้รับบริการ ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะของบุคคลซึ่งแสดงออก โดยมีความสนใจเอาใจใส่ ตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความพากเพียร พยายาม อดทนต่ออุปสรรคใด ๆ ที่ขัดข้องมีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (khumsonsat, 1998) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมการพัฒนาความรับผิดชอบซึ่งเป็นด้านที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

ผลการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตบูรณาการทฤษฎีการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ด้วยการสอนให้นักศึกษาเรียนรู้จากการดูแลผู้ป่วยจิตเวชตามสภาพจริง การเห็นสภาพผู้ป่วย เห็นบริบทของผู้ป่วยและครอบครัวตามความจริง เห็นบทบาทของพยาบาลจิตเวช ทำให้สามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีได้มากขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (Kunlaka, Uraiwan, 2013) อาจารย์และผู้รับบริการมีความคิดเห็นว่า นักศึกษาพยาบาลสามารถปฏิบัติได้ดีในด้านบริการที่ดี ด้วยการปฏิบัติการพยาบาลที่อ่อนโยน มีเมตตา ใส่ใจความรู้สึกและดูแลเหมือนญาติ ส่วนที่ควรปรับปรุง คือการรวบรวมข้อมูลตามสภาพจริง โดยไม่ตัดสินผู้รับบริการการวางแผนการพยาบาลที่เหมาะสมกับสภาพจริงของวิถีชีวิตครอบครัวชุมชน โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการพยาบาลชุมชนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของอาจารย์นิเทศ กิจกรรมการฝึกแบบครอบครัวกรณีศึกษา การเรียนรู้และการปลูกฝังจากครอบครัวของผู้เรียน (Kittiboonthawal, Chuencham, Korjedee, Sondee, & Singraphai, 2013)

พฤติกรรมพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้อย่างเข้าใจ มีความเข้าใจต่อตนเอง เข้าใจพฤติกรรมผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างของบุคคลและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้รับบริการ ส่งผลให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติการพยาบาลที่สอดคล้องกับความต้องการ และผู้รับบริการพึงพอใจส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมทั้งการเสริมแรงจากการมีพฤติกรรมบริการการพยาบาล

ที่ดี กิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง การเปิดใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ การยอมรับ การยอมรับตนเอง และการสื่อสารอย่างเข้าใจนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับกิจกรรมการสอนมีพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่ง Wangthong, Wangthong, Watsen, & Suttarangsri (2013) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์ไว้ ได้แก่ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลความเห็นอกเห็นใจ ความรู้ความสามารถสอดคล้องกับวิถีชุมชน ความเชื่อมั่น ความเชื่อถือ ความศรัทธาและความไว้วางใจ ความมีสติ ความตั้งใจที่จะกระทำการพยาบาล

การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติรายการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติกรพยาบาลผู้รับบริการในสภาพจริง (Kunlaka & Uraiwan, 2013) การปฏิบัติกรพยาบาลมีการสร้างสัมพันธภาพ การช่วยเหลือไว้วางใจการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น และมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ การช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล (Pancharean & Sirikul, 2010) รูปแบบการบริการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วยขออนุญาตซักประวัติตรวจร่างกาย ยิ้มทักทายด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ ห่วงใย คำนึงถึงสิทธิผู้ป่วย ความเท่าเทียมของผู้รับบริการ การคำนึงถึงความเชื่อและวัฒนธรรม การใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลางของการดูแล การให้กำลังใจ (Sosome, Wiwekwan, & Suwannaka, 2017) การพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตพยาบาลด้วยการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้สัมผัสความรู้สึกที่ดี สร้างความรักความเมตตา ได้รับรู้เรื่องของความดี ความทุกข์ความยากลำบากของผู้ป่วย การสื่อสารและการรับฟังอย่างตั้งใจ การจัดกิจกรรมส่งเสริมมิตรภาพที่ดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี ความเห็นอกเห็นใจจะก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ ต่อมาพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณ์ฐาน การฝึกทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง การเรียนรู้แนวความคิดพยาบาลแบบองค์รวม (Trumikaborworn, 2016) การคิดไตร่ตรอง โดยการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดผู้เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างและหลากหลาย เชื่อมโยงต่อยอดจากความรู้ที่มีอยู่เดิม และประยุกต์ใช้กับผู้รับบริการได้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ มีความเชื่อมั่นต่อศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการ ด้วยการแสดงถึงการยอมรับ ให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของมนุษย์ของผู้รับบริการ (Peres, Barbosa, & Silva, 2001)

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. พัฒนาคณาจารย์ด้วยกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้มีพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1
2. นำไปประยุกต์ในการสอนรายวิชาปฏิบัติหลักการพยาบาล ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมการสอนที่บูรณาการทฤษฎีการพยาบาล ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ต่อพฤติกรรมการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ตามการรับรู้ของผู้รับบริการ

2. ควบคู่กับการคงอยู่ของพฤติกรรมบริการ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในการปฏิบัติการพยาบาล
ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4

References

- Boromarajonani College of Nursing, Yala. (2011). *Bachelor of Nursing Science Program B. E. 2559*. Yala. n.p.
- Coatrakul, S. (2553). *Educational Psychology*. 9th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing.
- De Fleur, Melvin L. (1996). *Theory of Mass Communication*. New York : David Mc Kay Co.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : Mc Graw-Hill Book Company.
- Intawat, J., Bundasak, T., & Jangasem, N. (2017). The Humanized Care Paradigm: The Chapter of Gilanadhamma Camp. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(2): 376 - 387. (in Thai)
- Kittiboonthawal, P., Chuencham, J., korjedee. P., Sondee, K., Singraphai, P. (2013). Opinions of Nursing Students, Nursing Faculty, and Clients on Humanized Community Care Nursing Practicum and Its Related Factors. *Journal of Nursing and Education*, 6(1): 69-79. (in Thai)
- Kittiraktrakul, S. (2011). *Developing a Network Model: Humanized Health Care among Nursing Colleges Under the Praboromarajanok Institute, Thailand*. (in Thai) journal of health science research
- Kogstad, R. E, Ekeland, T. J, & Hummelvoll, J. K. (2011). In Defence of a Humanistic Approach to Mental Health Care - Recovery Processes Investigated with the Help of Clients' Narratives on Turning Points and Processes of Gradual change. *J Psychiatric Ental Health Nursing*, 18(6): 479-86.
- Kunlaka, S., & Uraiwan, P. (2013). Authentic Learning in Caring for Psychiatric Patients with Humanized Care. *Rama Nurs J*, 19(2): 159-167. (in Thai)
- khumsonsat K. (1998). *A Study of Responsibie Behaviors of Mahidol University Students*. Master. Education (Higher Education). Srinakharinwirot University. Prasarnmit Campus. Bangkok. (Thailand). Gradute School.
- Pancharean, S., & Sirikul, S. (2010). Caring Behaviors of Nursing Students in Clinical Nursing Practice. *Journal of Nursing and Education*, 3(3): 64-74. (in Thai)
- Paterson, J., & Zderad, L. (2007). *Humanistic Nursing*. Retrieved December 24, 2015. from www.humanistic-nursing.com.
- Peres, E., Barbosa, I., & Silva, M. (2001). *Humanized Care: the Respect to Design Improve Student Nursing*. Acta Paulista de Enfermagem (On-Line Version).
- Prombuasri, P., Intana, J., Srimahunt, K., Meebunmak, Y. (2015). Curriculum Development On Humanize Care Competencies of Preceptors in Practicum Setting of Boromarajonani of Nursing, Ratchaburi. *Jornal of Nursing and Education*, 8(1): 129-151.

- Sosome, B., Wiwekwan, Y., & Suwannaka, Y. (2017). The Humanized Health Care Model for Nursing Students' Experience. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(2): 245-258. (in Thai)
- Trumikaboworn, S. (2016). *Human Resource Development: Human Heart Nursing*. Retrieved October 8, 1997. from <http://www.nurse.ubu.ac.th/sub/knowledgedetail/1.pdf>
- Wangthong, A., & Wangthong, A., Watsen, T., & Suttarangsri, W. (2013). Clients' Perspectives on Humanized Nursing Care within a Multicultural Context: A Case Study of Nongjik District, Pattani Province. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 23(3): 35-44. (in Thai)
- Wongkongkathep, S. (2007). *The Concept of Integrated Teaching in Curriculum Development and Integrated Learning Management*. Nonttaburi: PraboromarajchanokInstitute for Health Workforce Development, Ministry of Public Health. 2007. (in Thai)
- Boontham, A. , Songsawangthum, M. , Anan, K., Chaopipat, Y., & Boaleung, T. (2018). Empathy in Bachelor of Nursing Science Students, Phrapokklao College of Nursing, Chanthaburi. *J Prapokklao Hosp Clin Med Educat Center*, 35(3): 296 - 303.
- Chidmongkol, R., Tongphet, P., & Khonyang, W. (2016). Teaching for Enhancing Critical Thinking of Nursing Students in Clinical Practice. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 3(3): 233-245. (in Thai)
- Chincharoensup, D., Disro, S., & Vittayanont, A. (2014). Visiting a Community Network Promotes Knowledge, Attitudes and Experience of Medical Students about Psychiatric Care. *Journal of Psychiatric Association Thailand*, 59(2): 129-138. (in Thai)
- Chuengsatiansup, K., Tengrang, K., Muksong, C., Katha, C., Peekaw, R., et al., (2007). *Good Healing: A Tale Against a Doctor with a Humanized*. Bangkok: PimdeePrinting. (in Thai)
- JirawatPetcharat. (2561). *The Understanding in Thai Listening of the Bachelor's Degree students*<http://www.human.nu.ac.th/jhnu/file/journal/>
- Kosolchuenvijit, J. (2013). Caring: Central Focus of Humanistic Care. *Journal of Boromara-jonani College of Nursing, Bangkok*, 29(2): 134-141. (in Thai)
- Millier, U., Schmidt, M. C., Angermeyer, D., Chauhan, V., Murthy, M., & Toumi, N. (2014) Humanistic Burden in Schizophrenia: A Literature Review. *Journal of Psychiatric Research*, (54): 85-93.
- Promnoi, C., Promtape, N., & Tasaneesuwan, S. (2010). Critical Thinking Ability and Nursing Performance of Senior Nursing Students. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 32(3): 1-11. (in Thai).
- River, M. Wilga. (1980). *English Teaching Foreign Language Skills*. Chicago : The University of Chicago Press.

- Udomluck, S., Vongchaiya, P., Tachawisad, S. & Sutjasakulrat, S. (2015). Humanized Health Care Identity among Graduates of Boromarajonani College of Nursing, Phayao. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 25(8): 14-26. (in Thai)
- Sirisupluxana, P. (2013). Teaching Nursing Students to Develop Critical Thinking Skills. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima*, 19(2): 5-19. (in Thai)